

DIRECȚIA GENERALĂ POLITICI INTERNE
DEPARTAMENTUL TEMATIC B: POLITICI STRUCTURALE ȘI DE
COEZIUNE

TRANSPORT ȘI TURISM

INCLUZIUNEA SOCIAL ÎN TRANSPORTUL PUBLIC AL UE

SINTEZĂ

Rezumat

Acest raport descrie legăturile existente între transport și incluziune social în conformitate cu literatura recentă și oferă date privind categoriile sociale expuse unui risc mai mare de excludere socială și în ceea ce privește transportul. Acesta oferă, de asemenea, exemple de bune practici pentru îmbunătățirea accesibilității transportului public pentru cei mai vulnerabili utilizatori, în scopul obținerii câtorva indicii în vederea îmbunătățirii rolului UE în ceea ce privește facilitarea integrării problemelor referitoare la incluziunea socială în politicile din domeniul transportului public.

Acest document a fost solicitat de Comisia pentru transport și turism a Parlamentului European.

AUTORI

IRS - Istituto per la Ricerca Sociale: Manuela Samek Lodovici, Nicoletta Torchio

ADMINISTRATOR RESPONSABIL

Piero Soave
Departamentul tematic Politici structurale și de coeziune
Parlamentul European
B-1047 Bruxelles
E-mail: poldep-cohesion@europarl.europa.eu

ASISTENT EDITORIAL

Adrienn Borka

VERSIONI LINGVISTICE

Originalul: EN.

DESPRE EDITOR

Pentru a contacta Departamentul tematic sau pentru a vă abona la buletinul lunar al acestuia, vă rugăm să contactați: poldep-cohesion@europarl.europa.eu

Manuscris finalizat în martie 2015.
© Uniunea Europeană, 2015.

Acest document este disponibil pe internet, la următoarea adresă :
<http://www.europarl.europa.eu/studies>

DISCLAIMER

Opiniile exprimate în acest document sunt responsabilitatea autorului și nu reprezintă neapărat poziția oficială a Parlamentului European.

Reproducerea și traducerea documentului pentru scopuri necomerciale sunt autorizate, cu condiția ca sursa să fie menționată și editorul să fie anunțat în prealabil și să primească o copie a materialului.

SINTEZ

Pentru o lungă perioadă de timp dimensiunea socială a transportului public a primit o atenție relativ scăzută în literatura academică de specialitate și în elaborarea politicilor. În viitorul apropiat vor crește provocările sociale în cele în materie de transport, reprezentate de îmbătrânirea demografică, sărăcie, migrație și dezavantaj geografic. Rolul social al transportului trebuie să fie încorporat în politicile din domeniul transportului, acordându-se atenție deosebită nevoilor specifice în materie de mobilitate ale celor mai vulnerabile grupuri de utilizatori. Îmbunătățirea accesibilității pentru persoanele în vârstă și pentru persoanele cu mobilitate redusă, precum și prestarea unor servicii de o mai bună calitate și prețuri mai mici pentru toți, trebuie luate în considerare, împreună cu îmbunătățirea eficienței, în vederea menținerii unui transport public viabil din punct de vedere financiar. În plus, pentru reducerea impactului negativ cauzat de utilizarea autoturismelor, sunt esențiale noi servicii de transport public eficiente din punctul de vedere al mediului și din punct de vedere energetic și promovarea utilizării acestora.

Acest raport oferă o viziune de ansamblu asupra literaturii de specialitate și a dovezilor empirice privitoare la legăturile existente între transportul public și incluziunea socială. Principalele constatări sunt următoarele:

- Transportul public joacă un rol esențial în amplificarea sau atenuarea excluziunii sociale a categoriilor vulnerabile și defavorizate, afectând accesul acestora la serviciile de bază, precum și la angajare și relații sociale. Efectele negative ale sistemului de transport asupra mediului, siguranței și sănătății publice sunt, de asemenea, susceptibile să afecteze în mod disproporționat categoriile defavorizate.
- Categoriile defavorizate/vulnerabile au necesități diferite (acces la educație, locuri de muncă, asistență medicală etc.) și sunt afectate în moduri diferite de obstacolele existente în ceea ce privește transportul. Politicile/acțiunile în domeniul transportului public trebuie, prin urmare, să fie adaptate în mod specific la necesitățile și problemele utilizatorilor. Cu toate acestea, există în continuare prea puține cercetări referitoare la necesitățile în materie de mobilitate specifice categoriilor de populație defavorizate și li se acordă prea puțin atenție acestor necesități.
- Transportul public nu este singura modalitate de a reduce problemele de mobilitate ale categoriilor defavorizate. Abordarea problemelor de mobilitate legate de incluziunea socială necesită interacțiunea dintre politicile din domeniul transportului și cele de protecție socială, ceea ce ar putea implica un proces decizional mai complex și îndelungat.
- Noile tehnologii de transport pot sprijini politicile din domeniul transportului public în atenuarea excluziunii sociale și pot oferi servicii rentabile flexibile. O mai mare implicare a furnizorilor privați și a ONG-urilor pe bază de muncă voluntară ar putea genera, de asemenea, soluții la costuri reduse pentru nevoi specifice.
- Având în vedere cererea tot mai mare pentru o atenție sporită în ceea ce privește necesitățile în materie de mobilitate și accesibilitate ale categoriilor sociale și zonelor teritoriale defavorizate, există un grad mai mare de conștientizare la nivelul UE și la nivel național/local a importanței transporturilor pentru incluziunea socială. În ultimii ani au fost puse în aplicare unele măsuri pentru a răspunde necesităților specifice ale acestor categorii, în cele mai multe cazuri cu sprijinul fondurilor și programelor UE.

În vederea dezvoltării unui sistem de transport public integrator este necesar ca accesibilitatea, siguranța și confortul modurilor de transport să devină o prioritate în cadrul politicii din domeniul transporturilor. Acest lucru înseamnă îmbunătățirea:

- tuturor etapelor ciclului de viață, inclusiv a mediului destinat mersului pe jos, astfel încât persoanele cu mobilitate redusă să poată avea acces la serviciile de transport public și să le poată utiliza;
- proiectării echipamentelor de transport pentru a răspunde nevoilor specifice ale categoriilor vulnerabile;
- siguranței și securității în transportul public, aspecte esențiale care afectează în mod disproporționat femeile și persoanele în vârstă. Aspectele legate de siguranță ar trebui, de asemenea, luate în considerare în ceea ce privește proiectarea parcurilor și a stațiilor de transport;
- furnizării de servicii și a structurilor tarifare;
- capacității autorităților publice de a găsi soluții inovatoare pentru serviciile de transport, prin activarea și coordonarea diferitelor operatori de transport la diferite niveluri, cu scopul de a oferi servicii de transport integrate și flexibile care să cuprindă diferite destinații și prin permiterea accesului celor mai vulnerabile categorii de utilizatori la ciclul de viață pe distanțe scurte și lungi, dar și la ciclul de viață transfrontalier;
- dispozitivelor tehnologice pentru a sprijini colaborarea în rețea și activitățile de coordonare și pentru a îmbunătăți eficiența și flexibilitatea transportului cu scopul de a răspunde astfel diferitelor necesități și modele în materie de mobilitate la costuri relativ scăzute.

Instituțiile UE pot juca un rol foarte important în abordarea tuturor acestor aspecte:

- Instituțiile UE ar putea juca un rol de coordonare mai important în ceea ce privește politicile sociale și din domeniul transportului în temeiul articolului 9 din Tratatul de la Lisabona (TFUE), de exemplu, clauza socială orizontală din Tratatul de la Lisabona impune o preocupare mai intensă pentru dimensiunea socială a politicilor UE.
- Acestea pot integra o abordare favorabilă incluziunii în transportul public prin sprijinirea consolidării capacităților cu orientări specifice și standarde comune la nivelul UE și prin dezvoltarea unui sistem de certificare a accesibilității pentru vehicule, infrastructuri de transport, informații și stabilirea prețurilor de transport.
- Pot promova și sprijini financiar măsurile de creștere a gradului de conștientizare și schimbul de bune practici.
- Pot îmbunătăți Sistemul Statistic European cu date defalcate în funcție de tipul de utilizator de transport, în vederea urmăririi evoluției sistemelor de transport public și pot sprijini cercetarea în domeniul evaluării tehnice și politice, menită să evalueze beneficiile (costurile) economice și sociale ale transportului public în țările europene.
- În fine, instituțiile UE ar trebui să promoveze participarea cetățenilor în procesul de luare a deciziilor, în vederea luării în considerare a nevoilor categoriilor sociale și zonelor expuse riscului de marginalizare și excluziune socială. Este esențial implicarea acestora în procesele de consultare, de planificare a proiectelor și de luare a deciziilor, cel puțin în ceea ce privește procedurile aplicabile proiectelor/programelor cofinanțate din fonduri europene.

Diverse instrumente sunt disponibile pentru a sprijini aceste politici, de exemplu:

- Legislația poate impune ca accesibilitatea să fie luat în considerare în cadrul reglementărilor privind transportul, iar standardele UE ar putea deveni obligatorii atunci când sunt utilizate fonduri europene, cum se întâmplă cu fondurile structurale, în cazul în care cerințele juridice includ accesibilitatea ca o condiție pentru finanțare nenegociabilă.
- Fondurile structurale europene pot fi utilizate pentru a promova planificarea integrată a transporturilor și politicile de incluziune socială și pentru a sprijini programe/proiecte pilot care abordează necesitățile în materie de accesibilitate ale categoriilor sociale și zonelor defavorizate. Programele UE pentru inovare în sistemul de transport (de exemplu, Orizont 2020) ar putea acorda prioritate finanțării UE pentru proiecte de cercetare legate de transport menite să sporească accesibilitatea transportului pentru grupurile vulnerabile și să promoveze diseminarea rezultatelor cercetării aplicate privind planificarea transporturilor.